

Stručni rad

## **PUT INKLUZIJE PREMA USPJEHU U SREDNJOJ ŠKOLI**

mr.sc. Jadranka Dorešić, dipl. oec., savjetnik  
Srednja škola Ivan Švear Ivanić Grad

Aleksandra Hohnjec, mag. oec., mentor  
Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar

## Sažetak

U suvremenom srednjoškolskom obrazovanju sve je izraženija potreba za inkluzivnim pristupom koji svim učenicima, bez obzira na njihove individualne teškoće, omogućuje ravnopravan pristup znanju i aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu. U ovom članku predstavljene su strategije prilagodbe nastave za učenike s teškoćama, s posebnim naglaskom na strukovne predmete poput Poduzetništva i Poslovnih komunikacija u smjeru ekonomist. Prikazuju se načini pojednostavljenja sadržaja, metode poticanja aktivnog sudjelovanja te alati koji osiguravaju sigurno i podržavajuće okruženje u učionici. Posebna pažnja posvećena je ulozi nastavnika i stručnog tima te važnosti kontinuirane suradnje s roditeljima. Cilj je ponuditi praktične smjernice koje nastavnicima pomažu osigurati uspjeh i razvoj svih učenika, potičući ih na aktivno sudjelovanje i razvoj kompetencija potrebnih za život i rad. Naglašava se da je inkluzija proces koji zahtijeva stalnu prilagodbu i timski rad kako bi se osigurala kvalitetna i dostupna nastava za svakog učenika.

**Ključne riječi:** inkluzija, teškoće u učenju, prilagodba nastave, suradnja nastavnika i stručnog tima, srednjoškolsko obrazovanje

## 1.Uvod

Inkluzivno obrazovanje danas zauzima ključno mjesto u radu srednjih škola i sve se više ističe kao nužnost u suvremenim obrazovnim sustavima. Nije riječ samo o formalnoj obavezi, već o načinu rada koji obogaćuje cijelu nastavnu zajednicu i potiče razvoj društvenih vrijednosti poput empatije i međusobnog poštovanja. Učenici s teškoćama u učenju, poput disgrafije, teškoća u socijalnoj integraciji, teškoća pažnje ili intelektualnih teškoća, često nailaze na brojne prepreke pri usvajanju nastavnih sadržaja i sudjelovanju u učioničkim aktivnostima, što može negativno utjecati na njihovu motivaciju i samopouzdanje. Pravovremene, individualno prilagođene i kvalitetno osmišljene prilagodbe ključ su za prevladavanje tih izazova. U srednjim školama, posebice u strukovnim programima kao što su smjer ekonomist, nastavni sadržaji često zahtijevaju praktičnu primjenu znanja u realnim ili simuliranim poslovnim situacijama, što može biti dodatno opterećujuće za učenike s teškoćama. Stoga inkluzivne strategije nisu samo pedagoški alati, već i sredstvo za osiguravanje jednake šanse svakom učeniku da stekne ključne vještine potrebne za buduću profesionalnu i osobnu samostalnost. U ovom se članku detaljno razmatraju pristupi i konkretne metode koje omogućuju uspješno uključivanje svih učenika u nastavni proces, sa svrhom unapređenja kvalitete obrazovanja i stvaranja poticajnog i sigurnog školskog okruženja.

## 2.Praktični primjeri i strategije

Primjerice, u predmetu Poduzetništvo, koji je vrlo praktično orijentiran, učenici s teškoćama u socijalnoj integraciji mogu biti uključeni kroz timski rad na zajedničkim projektima kao što su organizacija školskog sajma, izrada marketinške kampanje za izmišljeno poduzeće ili vođenje zajedničkog poslovnog dnevnika. Ove aktivnosti omogućuju učeniku da se uključi u onim segmentima u kojima pokazuje snage i interese, kao što su dizajn promotivnih materijala ili vođenje evidencije prodaje, dok istovremeno u sigurnom okruženju može raditi na razvijanju socijalnih vještina poput suradnje, izražavanja vlastitog mišljenja i rješavanja sukoba. Zadatci se na početku razlažu na manje i jasnije definirane dijelove, što učeniku pomaže da osjeti uspjeh u ostvarivanju pojedinih koraka, a s vremenom se postupno povećava njihova složenost kako bi se potaknuo daljnji razvoj samopouzdanja i kompetencija.

U predmetu Poslovne komunikacije za učenike s disgrafijom posebna pažnja usmjerena je na oblik i način izvođenja zadataka. Umjesto tradicionalnih opsežnih pisanih radova, učenicima se nude različiti oblici izražavanja i prezentacije sadržaja. Tako primjerice mogu koristiti računalne programe za pisanje i oblikovanje dokumenata, koristiti predloške unaprijed pripremljenih poslovnih dopisa ili se izražavati usmenim putem kroz prezentacije i rasprave. Time se smanjuje stres i frustracija zbog poteškoća u pisanju, a fokus se stavlja na razumijevanje poslovne komunikacije i usvajanje njezinih funkcija. Također, korištenje tehnologije poput softvera za prepoznavanje govora može znatno olakšati učenicima izražavanje i povećati njihovu samostalnost.

Za učenike s intelektualnim teškoćama važno je pojednostaviti i konkretizirati apstraktne pojmove, što se u Poduzetništvu može ostvariti kroz primjere iz svakodnevnog života poput otvaranja kioska, uređivanja frizerskog salona ili organizacije školske tombola. Takvi primjeri približavaju sadržaj učeniku i omogućuju mu razumijevanje ključnih koraka u poslovanju. Aktivnosti su usmjerene na praktičan rad, poput crtanja jednostavnih poslovnih planova, izrade plakata ili stvaranja letaka, što potiče kreativnost i angažman. U Poslovnim komunikacijama pak se poslovne

situacije često mogu prikazati kroz igru uloga, gdje učenik, na primjer, simulira razgovor s kupcem ili rješavanje reklamacije, čime se razvijaju vještine komunikacije i socijalne interakcije.

Učenici s teškoćama pažnje imaju koristi od kratkih i jasno strukturiranih zadataka podijeljenih u korake, uz čestu upotrebu vizualnih pomagala kao što su grafički prikazi i sheme koje olakšavaju koncentraciju. Tematske cjeline poput poreznih obaveza ili financijskog plana mogu se razbiti na niz jednostavnijih aktivnosti: prvo prepoznavanje osnovnih pojmova, zatim rad na praktičnim primjerima, potom samostalno rješavanje zadataka i na kraju zajedničko vrednovanje i ponavljanje. Rad u manjim vremenskim intervalima također pomaže održati pažnju i sprječava osjećaj preopterećenosti.

### **3.Uloga nastavnika i suradnja sa stručnim timom**

Nastavnik je nositelj procesa prilagodbe nastave i ključna osoba koja treba prepoznati i razumjeti potrebe učenika s teškoćama. Njegova uloga nije samo organizacija nastave, već i motivacija, podrška i stalna evaluacija učinkovitosti primijenjenih strategija. Nastavnik planira nastavu na način koji uključuje jasne i strukturirane upute, ponavljanje ključnih pojmova i aktivno poticanje učenika da izraze nedoumice i postave pitanja. Stvaranje pozitivne, prihvatljive atmosfere u razredu pomaže u smanjenju straha od neuspjeha i povećava spremnost učenika na sudjelovanje.

Suradnja s timom stručnjaka u školi značajno pridonosi kvaliteti inkluzivne nastave. Edukacijski rehabilitator pruža podršku u izradi i primjeni individualiziranih obrazovnih planova, predlaže odgovarajuće didaktičke materijale i asistivne tehnologije. Psiholog radi na jačanju emocionalne otpornosti, samopouzdanja i socijalnih vještina, a pedagog koordinira suradnju između svih sudionika obrazovnog procesa – nastavnika, stručnjaka, učenika i roditelja. Primjer dobre prakse je održavanje zajedničkih sastanaka na početku školske godine radi definiranja individualnih potreba učenika, dogovora o prilagodbama i uspostavljanja sustava praćenja napretka. Takav koordinirani pristup omogućuje pravovremeno prepoznavanje izazova i prilagodbu aktivnosti u skladu s potrebama učenika.

Roditelji su također važan dio podrške. Njihova suradnja omogućuje nastavnicima uvid u dodatne okolnosti koje mogu utjecati na učenje i pruža mogućnost za kontinuiranu podršku učeniku izvan školskog okruženja. Redovita i otvorena komunikacija putem roditeljskih sastanaka, individualnih razgovora i digitalnih kanala doprinosi boljoj koordinaciji i pravovremenoj intervenciji. Primjerice, ako roditelji primijete da učenik pokazuje poseban interes za određenu tematiku, poput digitalnih medija ili grafičkog dizajna, nastavnik može to iskoristiti kako bi motivirao učenika uključivanjem tog interesa u nastavni proces.

#### 4. Zaključak i preporuke

Uključivanje učenika s teškoćama u srednjoškolski nastavni proces zahtijeva kontinuiranu prilagodbu, kreativnost i suradnju svih sudionika obrazovanja. Prilagodbe sadržaja, metoda i aktivnosti nisu jednokratne mjere, već dinamičan proces koji se mora razvijati sukladno potrebama učenika i specifičnostima razredne sredine. Nastavnici trebaju biti spremni na fleksibilnost, otvorenost za nove metode i stalno usavršavanje, dok škole trebaju osigurati adekvatne resurse – od stručnog usavršavanja do tehničkih i didaktičkih pomagala.

Preporučuje se organizacija redovitih radionica i seminara koji će osnažiti nastavnike za primjenu inkluzivnih strategija, kao i poticanje razmjene dobre prakse između škola. Uspostavljanje sustava podrške unutar škole, koji uključuje sve relevantne stručnjake i roditelje, ključan je preduvjet za uspjeh. Otvorena komunikacija, povjerenje i zajednička odgovornost stvaraju uvjete u kojima svaki učenik može razviti svoj puni potencijal, steći kompetencije potrebne za daljnji život i osjećati se prihvaćeno i vrijedno unutar obrazovnog sustava.

Inkluzija nije samo zadatak, već temeljni cilj modernog obrazovanja – stvoriti školu u kojoj svaki učenik ima priliku uspjeti i pridonijeti zajednici svojim jedinstvenim sposobnostima i talentima

#### 5. Literatura

1. [https://fso.hr/wp-content/uploads/2024/05/FSO-izvjestaj-2023\\_FINAL-1.pdf](https://fso.hr/wp-content/uploads/2024/05/FSO-izvjestaj-2023_FINAL-1.pdf) (28.7.2025.)
2. <https://posi.hr/pracenje-i-evaluacija-inkluzivnog-obrazovanja-studijska-posjeta-republici-hrvatskoj/> (28.7.2025.)
3. <https://www.srednja.hr/novosti/kakvo-nam-je-srednjoskolsko-obrazovanje-za-ucenike-s-teskocama-izbor-se-svodi-na-pomocna-zanimanja/> (28.7.2025.)
4. <https://www.unicef.org/montenegro/media/25471/file/Strategija-reforme-obrazovanja-2025.pdf.pdf> (28.7.2025.)
5. [https://izdanja.filfak.ni.ac.rs/casopisi/2023/download/4590\\_d760ffb56f338c8b5f8fd8c79df4714c](https://izdanja.filfak.ni.ac.rs/casopisi/2023/download/4590_d760ffb56f338c8b5f8fd8c79df4714c) (28.7.2025.)